

UO'T: 635.62 (575.1)

QOVOQNING EKISH MUDDATI VA SXEMASI HAMDA OZIQLANISHINI MEVA SHAKLLANISHIGA TA'SIRI

Umurzoqova Umida Elmurod qizi

Samarqand davlat veterinariya medisinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti tayanch doktoranti.

Annotasiya

Maqolada Samarqand viloyati sharoitida yirik mevali xashaki qovoqning (*Cucurbita mixima* Duchense) agrotexnologik jarayonlarini – ekish muddati, sxemasi va mineral o'g'itlash fonida biostimulyatorlarni o'simlikni guli va mevasini shakllanishiga ta'siri to'g'risidagi ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: xashaki qovoq, ekish muddati, sxemasi, mineral o'g'it, biostimulyatorlar, o'simlikni mevasi, gul soni, meva soni, meva og'irligi.

Аннотация

В статье представлены сведения влияние агротехнологических процессов выращивания (сроки и схема посадки, минеральные удобрения, биостимуляторы) на формирование цветков и плодов тыквы крупноплодной (*Cucurbita maxima* Duchense) в условиях Самаркандской области.

Ключевые слова: тыква, сроки посадки, схема, минеральное удобрение, биостимуляторы, количество цветков, количество плодов, вес плодов.

Abstract

The article presents information on the influence of agrotechnological growing processes (timing and planting scheme, mineral fertilizer, biostimulants) on the formation of flowers and fruits of large-fruited pumpkin (*Cucurbita maxima* Duchense) in the conditions of the Samarkand region.

Keywords: pumpkin, planting time, scheme, mineral fertilizer, biostimulants, number of flowers, number of fruits, fruit weight.

Kirish.

Respublikamizda aholini oziq-ovqat, chorvachilik va parrandachilikni oziqaga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish hamda almashlab ekish dalasida ekinlar hosildorligini oshirish maqsadida xashaki qovoq ekinini ekish keng yo'lga

AGRO KIMYO HIMOYA VA O'SIMLIKLER KARANTINI

qo'yilmoqda. Shu sababli, respublikamizning sug'oriladigan maydonlarida ekilayotgan yangi xashaki qovoq navlarining mintaqa tuproq-iqlim sharoiti, nav xususiyatlarini inobatga olib yetishtirish texnologiyasini takomillashtirish dolzarb hisoblanadi.

Materiallar va usullar.

Dala tajribasi 3 omilli hisoblanadi, qaytarilish soni 3 ta. Tajriba tuzilmasiga asosan 18 ta variant mavjud bo'lib, tajriba xashaki qovoqning 2 ta navi – Stofuntovaya va Bahodir navlarida olib boriladi. Xashaki qovoqning 3 ta ekish muddati – 5 aprel, 15 aprel va 25 aprel, 2 ta ko'chat ekish sxemasi (290x70):2x90 va (290x90):2x90, 3 ta o'g'itlash me'yori – $N_{100}P_{100}K_{50}$ (fon), fon+Avangard start va fon+VL-77.

Natijalar va munozara.

Qovoqning ontogenizda rivojlanishi va uning morfologik belgilarini shakllanishi qo'llaniladigan agrotexnik va agrokimyoviy omillarga bog'liq. Qovoq yetishtirishda o'simlikni qulay ekish muddati va sxemasi hamda mineral o'g'itlar negizida biostimulyatorlar uning o'sish va rivojlanishiga hamda meva shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi, bunda o'simlikni gulini shakllanishi hosil elementlarini maksimal paydo bo'lishini ta'minladi. Qovoq hosil elementlarini shakllanishida uning generativ organlarini soni muhim ahamiyatga ega.

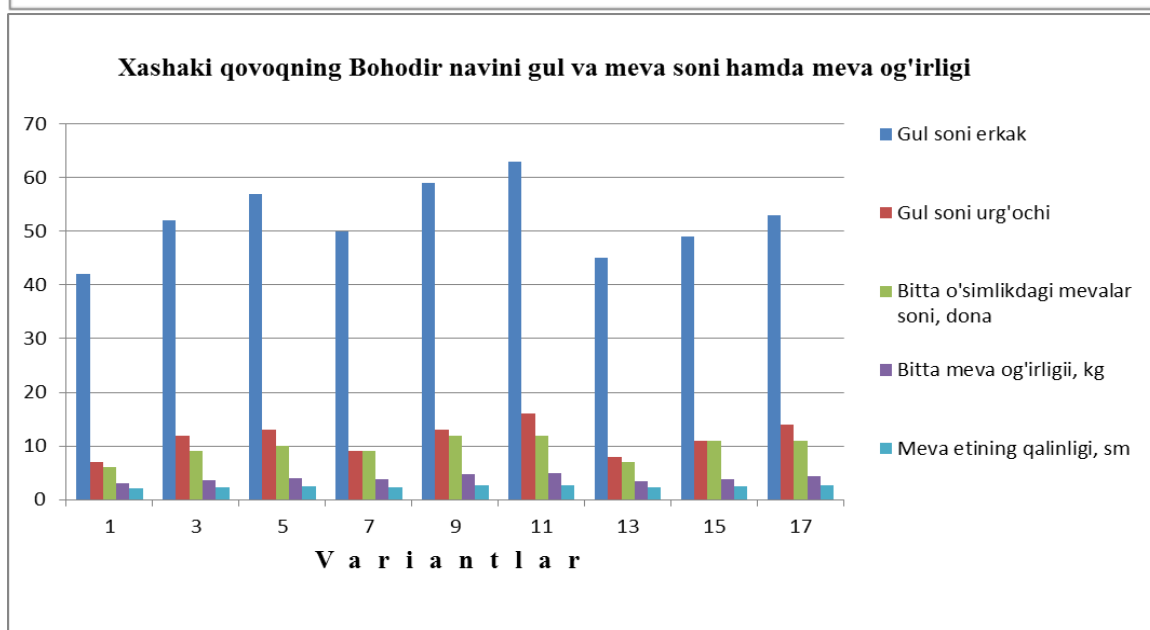
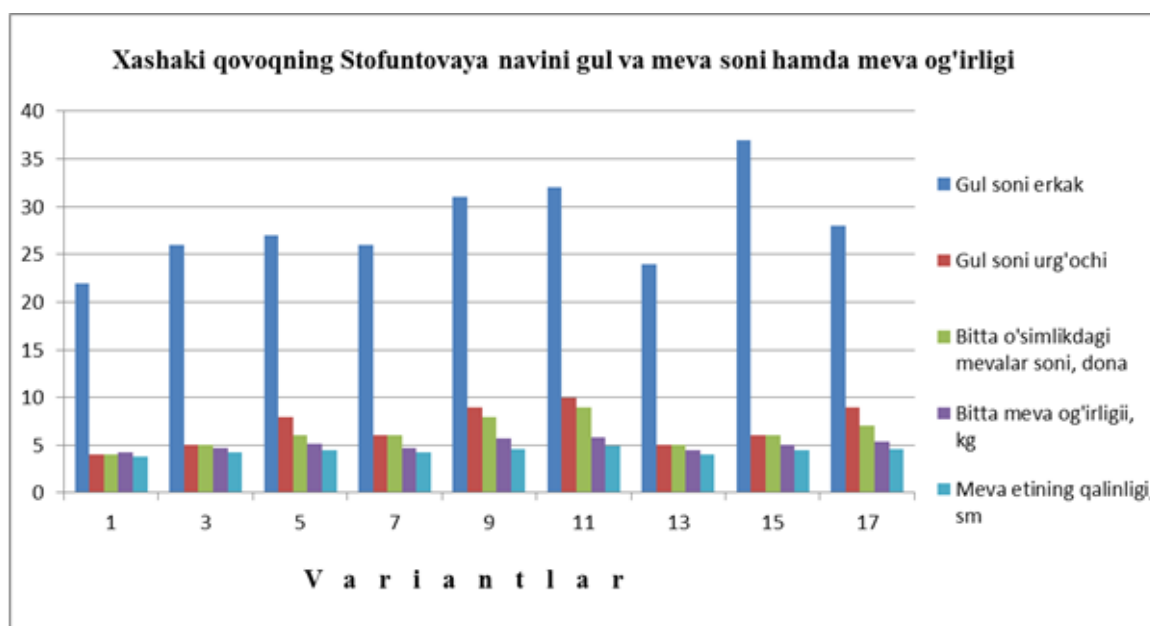
Bizning tajribalarimizda xashaki qovoqning Stofuntovaya navining nazorat variantida 5-aprel ekish muddatida (290x70):2x90 ekish sxemasida mineral o'g'itlarning $N_{100} P_{100} K_{50}$ me'yorida qo'llanilganda erkak gular soni o'rtacha 22 dona, urg'ochisidiki 4 dona, bitta o'simlikdagi mevalar soni 4 dona, bitta meva og'irligi 4,3 kg, meva etining qalinligi 3,8 ni sm tashkil qilgan bo'lsa, xuddi shu agrotexnik majmuada Avangard Start biostimulyatorlarini qo'llaganimizda ushbu ko'rsatkichlar tegishli ravishda 26 dona; 5 dona; 5 dona; 4,7 kg va 3,8 sm bo'lganligi qayd etildi. Bu agrotexnik fonda VL-77 biostimulyatorlarini qo'llaganimizda erkak gular soni o'rtacha 22,7 %, urg'ochisidiki 100 %, bitta o'simlikdagi mevalar soni 50 %, bitta meva og'irligi 20,9 %, meva etining qalinligi 18,4 % ga oshganligi aniqlandi (rasm).

15-aprel ekish muddatida (290x90):2x90 ekish sxemasida $N_{100}P_{100}K_{50}$ mineral o'g'it fonida Avangard Start biostimulyatorlarini qo'llash nazorat variantiga nisbatan (agrotexnik fon) erkak gular soni o'rtacha 11,5 %, urg'ochisidiki 33,3 %, bitta o'simlikdagi mevalar soni 33,3 %, bitta meva og'irligi 17,0 %, meva etining qalinligi 11,9 % ga oshganligi qayd etildi.

Xashaki qovoqning 15-aprel sanasida (290x90):2x90 sxemasida $N_{100}P_{100}K_{50}$ fonida erkak gular soni o'rtacha 26 dona, urg'ochisidiki 6 dona, bitta o'simlikdagi mevalar soni 6 dona, bitta meva og'irligi 4,7 kg, meva etining qalinligi 4,2 sm ni tashkil qildi. Ushbu ekish sanasi va sxemasida mineral o'g'it fonida VL-77 biostimulyatori qo'llaganimizda yuqoridagi ko'rsatkichlar erkak gular soni o'rtacha

AGRO KIMYO HIMOYA VA O'SIMLIKLAR KARANTINI

19,2 %, urg'ochisiniki 50 %, bitta o'simlikdagi mevalar soni 33,3 %, bitta meva og'irligi 21,3 %, meva etining qalinligi 9,5 % ga oshdi. Ekish muddati o'zgarmay (15-aprel) ekish sxemasi (290x90):2x90 sxemasida $N_{100} P_{100} K_{50}$ fonida Avangard Start biostimulyatorini qo'llaganimizda agrotexnik fonga (biostimulyatorlar qo'llanilmaganda) nisbatan erkak gular soni o'rtacha 18,5 %, urg'ochisiniki 12,5 %, bitta o'simlikdagi mevalar soni 28,6 %, bitta meva og'irligi 1,1 %, meva etining qalinligi 11,4 % ga oshganligi aniqlandi. Bu ko'rsatgichlar agrotexnik va agrokimyoviy fonda VL-77 va Avangard Start biostimulyatorlarini qo'llash samaradorligini yuqori bo'lganligini ko'rsatdi.

Rasm. Qovoqning Stofuntovaya va Bahodir navlarini turli ekish muddatlari va sxemasi hamda mineral o'g'itlar fonida biostimulyatorlarini o'simlik guli va mevasini shakllanishiga ta'siri.

AGRO KIMYO HIMOYA VA O'SIMLIKLAR KARANTINI

Xuddi shu yo'nalishdagi tajriba ma'lumotlari xashaki qovoqning Baxodir navini ekish muddati, sxemasi va $N_{100} P_{100} K_{50}$ kg fonida biostimulyatorlarni (Avangard Start, VL-77) poya uzunligi va barg soniga ta'siri to'g'risida olindi.

Xulosa.

Xashaki qovoqning Stofuntovaya va Bahodir navlarini turli ekish muddatlari va sxemasi hamda $N_{100} P_{100} K_{50}$ kg fonida Avangard Start va VL-77 biostimulyatorlarini o'simlik poyasini va bargini shakllanishiga ijobiy ta'siri amaliy jihatdan aniqlandi. Ayniqsa, o'simlik 15-aprel muddatda (290x90):2x90 sxemasida mineral o'g'itlar fonida ikkala o'rganilgan biostimulyatorlar ta'sirida nazorat variantiga nisbatan (agrotehnik fon) erkak gular soni o'rtacha 11,5 %, urgochisiniki 33,3 %, bitta o'simlikdagi mevalar soni 33,3 %, bitta meva og'irligi 17,0 %, meva etining qalinligi 11,9 % ga oshganligi aniqlandi.

Adabiyotlar:

1. Белик В.Ф. Методика опытного дела в овощеводстве и бахчеводстве // Москва: ВО, Агропромиздат, 1992, - 319с.
2. Коробейников О.В., Соколов Е.В., Тутова Т.Н., Мерзляков В.М. Сравнительный анализ действия регулятора роста растений на овощных культурах.//Материалы Всерос.науч.-практ. конф., Удмуртской ГАУ: Ижевск, 2022. С. 137-143.
3. Жуманиязова Н.Б. Агротехнологии выращивания тыквы на основе различных вариантов климатических, природных и экологических условий Хорезмского оазиса //Химия и Биология. – 2022. - № 8. – С.36-40.
4. Мамонов Е.В. Применение регуляторов роста растений на культурах семейства тыквенные // Известия ТСХА. – 2012. - № 2. – С. 94-99.
5. Троян Т.Н. Рост и развития тыквы крупноплодный (Cucurbita maxima Duch.) при возделывании в кормовых целях //Научный журнал «Известия КГГУ». – 2018. - № 49. – С. 228-235.
6. Baratova M.R. Efficiency of the technology of growing ecologically poor pumpkin with using bio stimulators / European Science Review. – 2020. – P. 42-48.
7. Филов А.И. Тыквы // Культурная флора. - Москва: Колос, 1982. – Т. 21. С. 164-211.